

NNRs förslag för effektivare företagsregler

↑
2022

September 2022

Författare: Tomas Lööv

NNR 40
NÄRINGSLIVETS
REGLNÄMND 1982
2022 ÅR

40 ÅR FÖR REGELFÖRBÄTTRING

Näringslivets Regelnämnd NNR AB
Andrea Femrell, VD och ansvarig utgivare
Tomas Lööv, sakkunnig och rapportförfattare
Scantech Strategy Advisors, produktion och layout

Innehållsförteckning

Inledning och bakgrund	1
NNRs förslag till åtgärder för år 2022 och framåt	3
Övergripande krav och principer vid utformningen av regler	3
Ansvarstagande, kontroll och ledarskap	4
Konsekvensanalyser för bättre beslutsunderlag	4
Konsekvensanalyser av EU-lagstiftning	5
Förenklingar och förbättringar av befintliga regler	7
Digitalisering och samråd	8
Systematisk utvärdering	8
Regeltillämpning, tillstånd och tillsyn – regeringen	8
Regeltillämpning, tillstånd och tillsyn – myndigheter på central, regional och lokal nivå	9
Uppgiftslämnande	10
Konkreta reformer från NNRs medlemmar	11
Näringslivets Regelnämnds NNR medlemmar	15

NNRs förslag för effektivare företagsregler

Inledning och bakgrund

NNR anser att frågan om företagens grundläggande ramvillkor är central faktor för att skapa långsiktiga förutsättningar ett konkurrenskraftigt näringsliv. Utformningen och tillämpningen av olika regelverk har genom globalisering och digitalisering fått en större betydelse genom att i princip alla företag möter en tilltagande konkurrens från omvärlden. Till följd av dessa omvärldsförändringar följer att de nationella regelverken blir utsatta för konkurrens från motsvarande krav i våra konkurrentländer och detta fenomen brukar benämnas institutionell konkurrens. Det följer av detta att villkoren i Sverige inte kan avvika långsiktigt från motsvarande förutsättningar i omvärlden.

NNR har vid flera tillfällen presenterat rapporter med olika systemförslag och denna upplaga bygger i allt väsentligt på vår senaste version från år 2018¹ och orsaken till detta är att få åtgärder har vidtagits som omhändertar våra förslag. Rapporten är således en uppdatering. Det som hänt av större dignitet är att utredningen om förenklingar för mikroföretag och modernisering av bokföringslagen presenterats genom SOU 2021:60 (benämns även förenklingsutredningen i vår framställning nedan)². Denna utredning har presenterat förslag som på många punkter överensstämmer med NNRs för att förbättra arbetet i hela kedjan med regelgivning och som vi i allt väsentligt stödjer genom vårt remissvar³.

Under de senaste två decennierna har i princip varje regering lyft fram behovet av att förbättra och förenkla regelverk som berör företag. Det kan konstateras att arbetet bedrivits med olika inriktningar och med olika resultat. Ett generellt mönster har varit och som allt jämnt präglar utvecklingen är att kostnaderna ökar varje år, vilket måste vändas.

Under 13 års tid har NNR låtit undersökningsföretaget Skop fråga företagen om de upplever att det blivit enklare eller krångligare i förhållande till tidigare år och resultaten från denna undersökning och tidserien är att fler företag över tid upplever att komplexiteten ökar jämfört med de som anser att det blivit enklare⁴. Svenskt Näringsliv har under år 2021 genomfört en undersökning bland sina medlemsföretag och estimerat att de årliga regelkostnaderna uppgår till minst 200 mdkr per år⁵. På uppdrag av Svenskt Näringsliv har Lars Pettersson, ekonomiedoktor vid Högskolan i Jönköping, tillsammans med Emma Lappi, postdoktor vid Copenhagen Business School och Entreprenörskapsforum, skrivit rapporten – Regelbördans betydelse för tillväxt och sysselsättning⁶. Rapporten är en form scenarioberäkning angående vad en tioprocentig förbättring av Sveriges placering i indexet Ease Of Doing Business skulle medföra för tillväxten och sysselsättningen. En sådan förbättring skulle kunna ge en 1,3 procentenheters snabbare ekonomisk tillväxt per år. Det kan också ge en nivålyft i BNP per capita på fem procent som tillsammans med produktionsökning skulle kunna innebära en minskad arbetslöshet från dagens omkring på ca åtta till fem procent.

1 <https://nnr.se/wp-content/uploads/Ny-mandatperiod-nya-mojligheter.pdf>

2 <https://www.regeringen.se/49f57e/contentassets/2d9f33d3b74140759a6b68d5a271986a/forenkling-ar-for-mikroforetag-och-modernisering-av-bokforingslagen.pdf>

3 <https://nnr.se/wp-content/uploads/Forenklingar-mikrof-modernisering-bokforingsl.pdf>

4 <https://nnr.se/wp-content/uploads/nnrs-skop-undersokning-2022-med-svenska-foretagare.pdf>

5 https://www.svensktnaringsliv.se/bilder_och_dokument/rapporter/jotvph_latta-pa-regelbordanpdf_1186285.html/L%25C3%25A4tta+p%25C3%25A5+regelb%25C3%25B6rdan.pdf

6 <https://nnr.se/wp-content/uploads/petterssons-rapport-slutversion-2022-02-15.pdf>

Tillväxtverkets årliga uppföljningar⁷ av företagens regelkostnader visar på att kostnaderna ökat för varje år och gjort det i många år. Det finns således ett flertal undersökningar med lite olika inriktning som sammantaget ger en bild av att kostnaderna och komplexiteten ökar över tid samt att det finns betydande samhällsekonomiska vinster av att minska dessa kostnader.

Nya mål för förenklingspolitiken antogs av riksdagen hösten år 2021⁸ som i allt väsentligt är välgrundade målsättningar, men hur dessa operativt ska omhändertas och följas upp är oklart och det saknas vidare ekonomiska förutsättningar för arbetet.

Oavsett hur och vem som kommer sitta i regeringsställning efter valet i september år 2022 anser NNR att det är av största vikt med ett systematiskt arbete för att åtgärda olika regelverk som är kostnadsdrivande, skapar risker eller på annat sätt kan vara hämmande för att skapa tillväxt i företagen. Det finns trots allt en stor mängd regelverk som behöver reformeras på olika sätt. I detta perspektiv vill NNR i denna rapport lyfta fram behovet av såväl åtgärder på systemnivå som konkreta regelförbättringsförslag inom olika områden från NNRs olika medlemsorganisationer, vilka återfinns listade i bilagan.

7 <https://tillvaxtverket.se/download/18.12a8a3217ffd70cac8c96e1/1651062423536/Rapport%202021.PDF>

8 <https://www.regeringen.se/4a71ec/contentassets/d168ca0a5ac449618402db239c775156/212200300webb.pdf>

NNRs förslag till åtgärder för år 2022 och framåt

Enligt NNR finns det utrymme och behov av tydliga förbättringar med processen och de olika verktyg som är relaterade till arbetet med existerande regler och hur arbetet bedrivs för att ta fram nya regler. Processen måste medföra bättre styrning och ledning från Regeringskansliet, bättre konsekvensanalyser ex ante och systematiska utvärderingar ex post. Arbetet har ett behov att förändras såväl när initiativen är nationella som när förslag initieras och diskuteras inom Europeiska unionen.

Att arbeta isolerat med olika punktinsatser kommer inte - givet mångfalden av problem i olika regelverk - att kunna medverka till att få till stånd nödvändiga förändringar. NNR anser att hela arbetet måste vara präglad av ett starkt systemperspektiv och mot denna bakgrund finns det flera åtgärder som måste vidtas för att få till en fungerande helhet – kedjan blir inte starkare än svagaste länken. Mot denna bakgrund ska förslagen betraktas som är listade i detta avsnitt.

Övergripande krav och principer vid utformningen av regler

1. Utformningen av regler måste styras av en grundläggande princip om kostnadseffektivitet där samtliga typer av kostnader behöver beaktas.

I samband med diskussioner om regler måste det eftersträvas att maximera nyttan och samtidigt minimera kostnaderna totalt sett som är förknippade med kraven i regelverket.

2. Regler måste utformas så att de är proportionella i förhållande till konsekvenserna för dem som berörs.

Åtgärder måste beakta den omgivning de ska appliceras på och det är viktigt att regelgivare förhåller sig till alla intressen som kan beröras av ett förslag. Om så inte sker är risken stor att det medför ineffektiva och obalanserade beslut med för starkt fokus på vissa enskilda aspekter medan andra samtidigt negligeras. Det bör även noteras att proportionalitetsprincipen är fördragsreglerad och därmed direkt tillämpning i Sverige men i allt väsentligt negligeras denna viktiga fråga i debatten.

3. Eftersträva alltid att välja det alternativ som medför lägst kostnader.

Det kan i flertalet fall finnas olika alternativa åtgärder för att komma till en utpekad målsättning. Det kan röra sig om lagstiftningsförslag som sådana men även på detaljnivå kan det finnas olika alternativ. I samband med förslag och utredningsarbete är det viktigt att dessa dokumenteras och redovisas för omvärlden. Detta är även en förutsättning för att få till kostnadseffektiva regelverk (se p. 1).

4. Avsätt budgetmedel för arbetet med att förbättra olika regelverk.

Det finns stora samhällsekonomiska vinster med att få till kostnadseffektiva regelverk men det kräver utvecklingsarbete och resurser för att över tid kunna bedriva ett uthålligt arbete som måste bli en naturlig del inom ramen för förvaltningspolitiken. Det krävs för detta även ekonomiska förutsättningar eller omfördelningar av resurser för att frigöra resurser inom såväl stat, länsnivå och som på lokal nivå.

Ansvarstagande, kontroll och ledarskap

5. Det måste finnas en sammanhållen regelförbättringsprocess som ägs och drivs av Regeringskansliet för att hålla ihop och driva arbetet framåt.

För att lyckas komma framåt i arbetet måste det finnas ett tydligt ägarskap och en sammanhållen process med återkommande möten och aktiviteter som koordineras där varje departement får huvudansvaret för olika sakområden. Regeringen bör varje år lämna en rapport till riksdagen och där det redovisas hur arbetet fortlöper.

Förenklingsutredningen har lämnat välgrundade förslag på hur arbetet operativt kan omhändertas vilket inkluderar statlig, regional och kommunal nivå.

6. Regeringens mål måste kunna följas upp över tid och omfatta alla relevanta kostnader/effekter.

Regeringens mål för förenklingspolitiken som antogs hösten år 2021⁹ omfattar i grunden relevanta delar, men det är fortfarande oklart hur målen ska nås och hur de ska kunna följas upp.

7. Förstärk och utveckla möjligheten att pröva regelverk rättsligt.

I Sverige kontrollerar den politiska makten sig själv på riksnivå, främst genom verksamheten inom konstitutionsutskottet och deras granskningar. På kommunal nivå och regional nivå saknas i princip kontrollorgan. Olika beslut kan dock gå fel eller för långt åt något håll. Det skulle gynna effektiviteten och balansen mellan olika intressen om den politiska avvägningen kunde prövas rättsligt, i likhet med vad som sker i flera andra länder.

Konsekvensanalyser för bättre beslutsunderlag

8. Konsekvensanalyserna måste få en högre kvalitet och ges en tydlig roll i själva beslutsfattandet.

Arbetet med konsekvensanalyser uppvisar betydande brister i Sverige vilket NNR uppmärksammat i olika sammanhang och presenterat en rapport med ett flertal förslag¹⁰. Det krävs även betydande metodutveckling och ökad kompetens för att kunna ta fram konsekvensanalyser av hög kvalitet där mer specialisering med central kompetens behövs i likhet med hur arbetet bedrivs i flera andra OECD länder.

Förenklingsutredningen lämnar ett flertal förslag angående hur hela arbetet med konsekvensanalyser bör reformeras.

9. Proportionalitet bör styra omfattningen av konsekvensanalyserna.

Sverige har i grunden samma krav på omfattningen av konsekvensanalyserna oavsett om de åtgärder eller regler som föreslås bedöms kunna påverka många företag eller om det redan på förhand kan antas vara begränsade effekter för företagskollektivet. Det medför att kraven på omfattning och innehåll inte ökar även om effekterna kan antas bli mer omfattande för berörda företag. Givetvis borde mer omfattande förslag åtföljas av mer extensiva konsekvensanalyser.

Även förenklingsutredningen pekar på behovet att prioritera ärenden med störst effekt.

9 <https://data.riksdagen.se/fil/FDE637E8-03FF-4098-92DE-AA658BB9C7BC>

10 <http://nnr.se/wp-content/uploads/Ratt-underlag-for-ratt-beslut.pdf>

10. Förstärk Regelrådets mandat, organisation och förutsättningar.

För att Regelrådet ska kunna utgöra den oberoende och kraftfulla granskningsfunktion som behövs för att åstadkomma bättre konsekvensanalyser måste rådets organisation förändras och bli mer oberoende genom att rådet blir en egen myndighet med ett eget anslag och kansli. Regelrådets granskningsprocess behöver också utvidgas, fördjupas och tidigareläggas i processen. Även Regelrådets sammansättning, resurser och mandat måste förnyas och förstärkas. Arvodering, kompetens och tyngd hos Regelrådet är andra frågor som behöver ses över.

Förenklingsutredningen lyfter också fram flera förslag om behovet av att stärka och utveckla den kontroll av kvalitet som bör ske genom Regelrådet.

11. Ge Regelrådet rätt att kunna ställa krav på återremittering av förslag med undermåliga konsekvensanalyser.

Konsekvensanalysernas kvalitet har under lång tid varit undermåliga. En viktig förklaring till detta är att det idag saknas reella möjligheter att se till att regelverket för konsekvensanalyser följs och att efterfrågan på konsekvensanalyser hittills varit svag. En viktig åtgärd för att ändra på detta är att införa ett krav på komplettering och återremittering av bristfälliga konsekvensanalyser till Regelrådet.

12. Förstärk utredningarnas och departementens förutsättningar för arbetet med konsekvensanalyser.

Utredningar och departement behöver tillräckligt med resurser för arbetet med konsekvensanalyser. Chefer, utredare m.fl. behöver utbildas och expertis kring konsekvensanalyser göras tillgängliga genom avrop eller rekrytering. Expertis måste också byggas upp inom olika departement och myndigheter. Tydligare instruktioner beträffande konsekvensanalyser bör finnas i utredningsdirektiv, handböcker och dokumentmallar för att på så sätt ge en tydligare bild av behovet av konsekvensanalyser och hur dessa ska utföras.

Förenklingsutredningen presenterar flera förslag kopplat till denna problembild som är vital att omhänderta med olika åtgärder.

Konsekvensanalyser av EU-lagstiftning

13. Redovisa nationella konsekvensanalyser i det svenska arbetet med olika förslag som bereds inom Europeiska unionen.

För att Sverige ska kunna få ett större inflytande i förhandlingsprocessen i EU och för att svenska positioner kring förslag till EU-lagstiftning verkligen fattas utifrån ett underlag som belyser förslaget effekter för svenska företag, behöver svenska konsekvensanalyser göras av förslag till EU-regler. Regelrådets granskning av EU-konsekvensbedömningar och samrådet med näringslivet kan utgöra input till den svenska konsekvensanalysen.

14. Ställ krav på jämförelser med andra nordiska länder och EU-medlemsstater.

För att undvika att svenska företag får konkurrensnackdelar och högre kostnader i förhållande till sina konkurrenter behöver jämförelser göras med hur övriga nordiska länder och andra EU-medlemsstater planerar att tolka eller genomföra EU-lagstiftning. Syftet med jämförelserna är att undersöka om mer effektiva alternativ finns som kan användas i Sverige. Jämförelser måste göras både i utredningar och av Regeringskansli och myndigheter.

15. Undvik och tydliggör överimplementering.

Vid genomförande av EU-lagstiftning i svensk rätt måste det tillses att svenska företag inte åläggs strängare krav än företag i andra EU-länder. Svenska företag får annars en försämrad konkurrenssituation i förhållande till sina konkurrenter i andra medlemsstater. Överimplementering bör därför som huvudregel undvikas. I det fall det anses motiverat att överskrida miniminivån måste konsekvensanalysen innehålla en motivering till varför, en beskrivning av vilka genomförandeåtgärder som föreslås och en bedömning av vilka effekter detta får för företaget.¹¹ Konsekvensanalysens beskrivning bör innehålla direktivets miniminivå, en bedömning om denna kommer att överskridas och en motivering varför. Bedömningen bör ske utifrån följande sex kriterier, d.v.s. om:

- Regelkrav läggs till utöver det som krävs i det aktuella direktivet.
- Tillämpningsområdet utvidgas.
- Regelgivaren låter bli att utnyttja möjligheter till undantag eller att inte fullt ut utnyttja undantag.
- Svenska nationella regelkrav behålls som är mer omfattande än vad som krävs av det aktuella direktivet.
- Direktivets krav genomförs tidigare än det datum som anges i direktivet.
- Strängare sanktioner eller andra efterlevnadsmekanismer används än vad som är nödvändigt för att genomföra lagstiftningen på ett korrekt sätt.

16. Inrätta ett forum för diskussion och råd kring genomförande av EU-lagstiftning och för förenkling av redan genomförd EU-lagstiftning i svensk rätt.¹²

Ett forum bör skapas med uppdrag att diskutera och lämna råd till regeringen kring hur ett effektivt genomförande av EU-lagstiftning i svensk rätt kan ske samt för att lämna förslag på hur redan genomförd lagstiftning kan förenklas. Även ineffektiv tillämpning av EU-förordningar bör kunna uppmärksammas. Forumet bör också kunna uppmana regeringen att genomföra jämförelser, s.k. neighbour checks, på utvalda områden med andra närliggande eller andra EU-länder som genomfört EU-regler på ett mer företagsvänligt sätt. Dessa kan sedan utgöra inspiration och en mer effektiv utformning av reglerna i Sverige. Forumet bör även ha till uppgift att lämna rekommendation om kommande EU-lagstiftning där regeringen för att tillse att det svenska näringslivets intressen tillvaratas behöver bedriva proaktiv politisk lobbying i Bryssel redan innan kommissionen presenterat ett förslag. Forumet och mottagarorganisationen bör bistås av ett sekretariat.

17. Undvik detaljstyrning i EU-lagstiftningen.

Reglerna bör vara principbaserade och lämna utrymme för olika vägar att uppnå mål i en reglering, ex. via standardiseringen, snarare än att reglera olika medel för detta. Reglerna måste även vara flexibla och teknikneutrala i sin utformning. Likaså behöver säkerställas att både nya och befintliga EU-regler lämnar utrymme för såväl tekniska innovationer som nya affärsmodeller.

11 Läs mer om NNRs synpunkter på hur det svenska arbetet med EU-lagstiftning kan förstärkas i vår rapport "Rätt underlag för rätt beslut- åtgärder för bättre konsekvensutredningar" <https://nnr.se/wp-content/uploads/Starkt-konkurrenskraft-genom-ett-effektivare-genomforande-och-tillampning-av-EU-lagstiftning.pdf> samt i vår gemensamma rapport med Regelrådet från 2012 "Att tydliggöra gold-plating- ett bättre genomförande av EU-lagstiftning" http://nnr.se/wp-content/uploads/gold-plating_regelradet_nnr.pdf

12 Ett sådant forum skulle eventuellt kunna kombineras med det diskussionsforum med näringsliv och andra intressenter som föreslås under p. 19.

18. Öka det nordiska samarbetet.

Regelskillnader medför kostnader för företag. Ett ökat nordiskt samarbete, som inkluderar samarbete inför ny EU-lagstiftning, kan bidra till att minska gränshindren och regelskillnaderna mellan de nordiska länderna. Då likheter finns med övriga nordiska länder vad gäller språk, näringslivsstruktur, förvaltning och förhållningssätt borde nordiska jämförelser relativt enkelt kunna göras. Detta kan också öka förutsättningarna för att få gehör för svenska tillika de nordiska ländernas specifika förutsättningar vid utformningen av EU-lagstiftningen.

Förenklingar och förbättringar av befintliga regler

19. Skapa ett system och en process för att förenkla och förbättra befintliga regler.

Denna bör innefatta:

En insamlingsfunktion

En insamlingsfunktion behöver inrättas dit förslag till regelförbättringar/regelförenklingar kan skickas och struktureras.

Ett diskussionsforum med näringsliv och andra intressenter

Ett forum behöver inrättas för hantering och diskussion av förslag till regelförbättringar för näringslivet. Forumet bör kunna ge råd till regeringen beträffande förenkling/förbättring av befintliga regler. Forumet bör bestå av representanter från näringslivet, fackförbunden samt miljö- och konsumentorganisationer. Målet med forumet bör vara att åstadkomma förenklingar för näringslivet med hänsyn tagen till syftet med regeln. Ett sekretariat behövs för forumet.

En mottagningsfunktion

En ansvarig politisk mottagningsfunktion behövs för att hantera de inkomna förenklingsförslagen och forumets rekommendationer. Arbetet kräver ett högt politiskt engagemang och åtagande.

En princip som innebär "följ eller förklara"

Regeringen måste genomföra de förslagen till förenklingar/förbättringar som inkommit eller offentligt förklara om och varför de inte avser att göra detta inom en given fastställd tidsfrist.

Återkoppling och transparens

En viktig faktor för att åstadkomma trovärdighet och resultat är att återkoppling ges till förslagsställare och allmänhet, se ovan följ eller förklara, beträffande hur regeringen avser att ta omhand regelförbättringsförslagen och sedan löpande hur arbetet fortgår.

20. Ta fram en plan för kommande regelarbete och publicera den i god tid innan arbetet med regeln påbörjas.

För att öka förutsättningarna för företag och näringslivsorganisationer m.fl. att kunna lämna synpunkter kring pågående regelgivningsarbete behöver en plan tas fram för planerat regelarbete inom såväl Regeringskansliet som hos myndigheterna.

Digitalisering och samråd

21. Utnyttja digitalisering för att öka delaktigheten och transparensen för företag och andra intressenter i regelgivningsarbetet.

En samlad webbplats där allt arbete kring regelförbättring finns bör skapas. På webbplatsen kan t.ex. planer för kommande regelarbete, samråd, tillgång till befintliga regler, förslag till förenklingar/förbättringar mottas och återkoppling ges, utvärderingar/översyner, förslag till nya och ändrade regler och konsekvensanalyser publiceras. Kommissionens webbplats kan utgöra inspiration.

22. Skapa rutiner för tidiga och återkommande samråd med näringslivet.

Tidiga och återkommande samråd och dialog med näringslivet bör ske inför och under hela arbetet med lagstiftning, både för nationell lagstiftning och EU-lagstiftning. En strukturerad och strategisk departementsöverskridande dialog behöver åstadkommas med näringslivet inte bara kring enskilda förslag utan också där tillväxt och konkurrenskraft kopplat till förslag till större lagstiftningspaket kan diskuteras samt kopplingar mellan de olika initiativen som ingår. Näringslivet bör också involveras på ett tidigt stadium för att kunna uppmärksamma regeringen på kommande förslag till EU-initiativ där det är viktigt med en tidig påverkan för att se till att utformningen av direktivet eller förordningen görs med hänsyn tagen till regel-förenkling och konkurrenskraft samt svenska företags förutsättningar. Guidelines behöver tas fram för samrådsarbetet.

Systematisk utvärdering

23. Utvärdera systematiskt olika regelverk.

Politiska beslut kan gå fel, omvärldsförändringar kan medföra nya förutsättningar och det kan över tid uppstå oavsiktliga konsekvenser, varför utvärderingar av regelverken behöver genomföras löpande av såväl måluppfyllelse, ändamålsenlighet och effekter. Detta gäller såväl nationella regleringar som genomförande av EU-direktiv och tolkningar av EU-lagstiftning. Riksdagens utskott har enligt Regeringsformen (RF) 4 kap 8§.¹³ ett tydligt ansvar att följa upp fattade beslut.

Förenklingsutredningen har tydliga förslag som kan ta frågan vidare om att etablera ett system med återkommande utvärderingar i efterhand, s.k. ex post utvärderingar, i Sverige.

Regeltillämpning, tillstånd och tillsyn – regeringen

24. Besluta om en långsiktig strategi för hur tillämpningen av de nationella regelverken ska bli så enhetlig och effektiv som möjligt.

Regeringen behöver sätta upp såväl övergripande mål för myndigheternas tillstånds- och tillsynsarbete som specifika krav på effektivitet, minskad börda för företagen, fokusering av resurser där de gör störst nytta och ökad transparens i tillämpningen. Överlappande regelverk ska konsolideras. Myndigheternas regleringsbrev behöver tydligt styra mot effektivisering och särskilda resurser behöver tillfogas för arbetet.

13 NNR presenterade under år 2016 rapporten "Systematisk utvärdering, politiskt ansvarstagande för effektivare regler" https://nnr.se/wp-content/uploads/Systematisk_utvardering-Politiskt_ansvartagande_for_effektiva-re_regler.pdf I rapporten utvecklas behovet av utvärdering och hur regering och riksdag bör ta frågan vidare för att få till oberoende utvärderingar av hög kvalitet.

Regeltillämpning, tillstånd och tillsyn – myndigheter på central, regional och lokal nivå

25. Utöka arbetet med samsyn mellan myndigheter för att minska skillnader i tillämpningen av nationella regelverk.

Ett samsynsarbete bör utgå från idén att två handläggare inom samma myndighet måste motverka skillnader i tillämpningen genom att diskutera och jämföra uppfattningar i konkreta ärenden. Denna myndighetsinterna process måste kunna utvidgas över myndighetsgränser och regiongränser för att uppnå en större samsyn och minskade skillnader.

26. Utnyttja digitaliseringens möjligheter.

Använd digitaliseringen för att skapa transparens och effektivitet i myndigheternas tillämpning av regelverken. Med offentlighet för avidentifierade myndighetsbeslut kan företagen ifrågasätta skillnader och de mest effektiva myndigheterna tjäna som goda exempel. Resurser behöver avsättas för att en myndighets olika IT-system ska kunna integreras bättre. "Smarta formulär" som indikerar när uppgifter saknas är ett exempel på sätt att höja servicenivån och utnyttja digitaliseringens möjligheter.

27. Höj servicenivån.

Myndigheter bör ha en hög ambitionsnivå när det gäller både specifik ärenderådgivning och allmän vägledande rådgivning. En väg in till kommunen (företagslots) är ett bra sätt att möta företagets behov av allmän vägledande rådgivning.

28. Stärk kommunikationen mellan myndighetens näringslivsenhet och övriga förvaltningar för att öka förståelsen för företagets kommersiella villkor.

Myndigheternas näringslivsfrämjande policy och åtgärder måste uppmärksammas inom hela den förvaltningen för att myndighetsutövningen ska påverkas på avsett sätt.

29. Stärk kompetensen hos tjänstemän vid myndighetsutövning.

Tjänstemän behöver inte bara ha en hög specifik teknisk kompetens utan även en hög allmän myndighetskompetens som inkluderar en attityd till företagare som stärker regelefterlevnad (kommunikativ förmåga och en väl avvägd attityd vid upptäckt av fel).

30. Skapa transparens och logik i avgiftsstrukturen, bl.a. genom efterhandsdebitering.

Avgifter som finansierar myndighetsutövning bör vara tydligt kopplade till den faktiskt nedlagda arbetstiden och bör faktureras i efterhand. Efterhandsdebitering har en naturlig logik för en företagare och undviker den förtroendeförlust som ofta uppstår vid schabloniserad förhandsdebitering som även kan liknas vid ett abonnemangsavtal med varierande eller bortfallande motprestation.

31. Korta handläggningstiderna och inför servicegarantier.

Företagen behöver förutsebarhet i kontakten med myndigheter. Myndighetsutövning behöver därför ske med så kort handläggningstid som möjligt (NNR rekommenderar anpassade handläggningstidsmål efter ärendetyp) och behöver förenas med ett garantiåtagande från myndighetens sida, som ligger på en nivå nära den genomsnittliga handläggningstiden. Garantiåtagandet bör vara förenat med en påföljd.

32. Myndigheterna bör löpande utvärdera vilka effekter deras tillämpning av regelverken får för allmänheten och för företagen.

Utvärderingen bör mäta måluppfyllelsen, d.v.s. förbättrad trygghet för allmänheten genom exempelvis färre fall av matförgiftning, inte antalet tillsynsbesök eller antalet anmärkningar. Se till att kunskap från utvärderande åtgärder kommer myndighetsutövande förvaltningar till del. De myndighetsutövande förvaltningarna behöver efterfråga den kunskap som inhämtas på bland andra näringslivsavdelningen.

33. Tillsyn bör vara proportionell och riskstyrd utifrån det enskilda företaget.

Resursinsatsen vid tillsynen och tillsynsfrekvensen bör vara proportionell mot risken i verksamheten. Riskbedömningar ska vara individuella för varje företag/tillsynsobjekt och inte smittas av allmänhetens generella riskuppfattning av branschen, eller andra generella faktorer. Tillsynsbesök där inga eller ringa problem kan antas uppdagas, bör undvikas i största möjliga mån.

34. Myndigheterna bör samordna sin tillsynsverksamhet på olika tillsynsområden för att underlätta riskbedömningar.

Vid god ordning i en verksamhet på ett tillsynsområde bör det finnas presumtion om god ordning i verksamheten även på andra tillsynsområden. Myndigheterna bör agera ögon och öron för varandra för att underlätta riskbedömningarna.

35. Ta hjälp av företagens egenkontroll och tredjepartscertifiering.

Utnyttja de synergieffekter som uppstår genom att det arbete som utförs i samband med tredjepartscertifiering och god egenkontroll i viktiga avseenden liknar kommunens myndighetsutövning.

36. Vid tillsyn bör fokus vara att maximera efterlevnaden, inte att hitta och bestraffa fel.

Myndigheterna behöver vara medvetna om att tillsynen har en begränsad effekt på måloppfyllelsen. Därför bör tillsynspersonalen prioritera en attityd som inspirerar verksamheterna att kunna och vilja göra rätt.

Uppgiftslämnande

37. Förutsättningarna för att kunna vidareutnyttja data mellan myndigheter som företag lämnat måste förbättras för att inte myndigheter inte ska behöva begära in samma eller snarlika uppgifter flera gånger.

Området kräver en hög grad av samordning och en stark syrning om det ska finnas förutsättningar att kunna minska och samordna olika myndigheter på olika nivåer som begär in uppgifter från företag till följd av olika regelverk och för olika ändamål. NNR kan tyvärr konstatera att förslagen från två tidigare utredningar, år 1998 och år 2013, inte tagits vidare trots att regeringar av olika majoriteter har haft möjlighet att göra detta. De initiativ som presenterats under senare år anser NNR vara partiella med främst ha haft ett digitalt fokus, vilka inte omhändertar de grundläggande juridiska problemen som finns när det gäller informationsutbyte mellan myndigheter.

Konkreta reformer från NNRs medlemmar

38. Omhänderta och inför de konkreta regelförbättringsförslag som NNRs medlemmar tagit fram för att förbättra företagsklimatet i Sverige.

NNR har tillsammans med sina medlemmar tagit fram ett stort antal förslag som täcker en mängd regelverk och täcker ett flertal olika aspekter som på olika sätt hindrar eller medför kostnader för berörda företag. En innehållsförteckning över dessa förslag redovisas i denna rapport i avsnittet nedan och en länk till databasen återfinns fotnoten¹⁴.

Arbetsmarknad

1. Inför en proportionalitetsprincip för stridsåtgärder på arbetsmarknaden
2. Avskaffa reglerna om varsel till Arbetsförmedlingen vid driftsinskränkning
3. Skydd mot samhällsfarliga arbetsmarknadskonflikter

Arbetsmiliö

4. Förtydligande av arbetsgivarens arbetsmiljöansvar och arbetstagares ansvar gällande användning av personlig skyddsutrustning
5. Förtydligande av arbetsgivarens arbetsmiljöansvar gällande användning av personlig fallskyddsutrustning enligt bruksanvisning
6. Avskaffa kravet på certifiering av pannoperatörer
7. Undantag från kravet på absolut självständighet för byggherrens ställföreträdare

Beskattning av löner, ersättningar och förmåner

8. Sänk avgifterna för arbetsgivare vid anställning av unga
9. Avdragsreglerna för personalkostnader såsom t.ex. friskvård ska vara samma oavsett företagsform
10. Översyn av förmånsbeskattningen avseende utgifter för hemarbete
11. Reformera expertskatten ytterligare
12. Återinför möjlighet att fakturera styrelsearvoden till eget bolag
13. Förenklingar i SINK-beskattningen
14. Utveckla ROT- och RUT-avdragen

Besöksnäringen

15. Avskaffa danstillståndet
16. Hotelltillståndet bör ersättas med en digital anmälningsplikt

Byggregler

17. Avvägning mellan byggande och riksintressen
18. Överklagande av plan- och bygglov
19. Reformera ombyggnadsbegreppet
20. Avskaffa kravnivå tre vid nyproduktion av lägenheter större än 55 kvadratmeter
21. Färre riksintressen

Digitalisering

22. Möjliggör för näringslivet och enskilda att på bästa sätt kunna tillvarata värdet i data genererade av offentliga organ
23. Harmonisera och förenkla regelverken för dataskydd

14 <https://nnr.se/naringslivets-forslag-till-regelforbattringar-i-sverige/>

Energi

24. Undvik dubbelreglering vid energikartläggning och energideklaration
25. Avskaffa skatt på egenkonsumerad förnybar energi

Finansmarknad

26. Färre utfärdare av identitetshandlingar
27. Avskaffa femårsregeln för värdering av privatbostad
28. Investeringsparkonto – behov av uppdaterad lagstiftning
29. Register över ställföreträdarskap
30. Enhetlig rapportering av IT- och säkerhetsincidenter för banker
31. Inför nya reglerade fondformer i Sverige
32. Inför möjlighet att delegera beslut avseende tjänster till jävskretsen
33. Undantag från konsumentskyddsreglerna för specialfonder som bara marknadsförs till professionella investerare
34. Förenkla öppnande av konto via telefonbanken
35. Tröskelvärde för prospektskyldighet

Fordonsrelaterade skatter/avgifter

36. Upprätta ett parallellt bonus-malus-system för lätta lastbilar
37. Inför energiskattebefrielse på 100 procent för elektriskt drivna bussar
38. Sänk karenstiden vid avställning av fordon med fordonsskatt på minst 4 800 kr per år
39. Undantag från trängselskatter och infrastrukturavgifter för bussar under 14 ton
40. Avskaffa skatten på försäkringar för bussar i yrkesmässig trafik

Företagsbeskattning

41. Förenkla skattereglerna för enskilda näringsidkare
42. Förenkla Entreprenörsskatten/3:12-reglerna
43. Kortad karenstid och trädatid vid ägarskifte i fåmansföretag
44. Skrota nuvarande 3:12-regler
45. Höj fribeloppsgränsen för avdrag för negativa räntenetton till 3 miljoner Euro
46. Undantag från avdragsförbud för vissa räntebetalningar

God myndighetsutövning

47. Effektiv och kvalitetssäkrad ärendehantering
48. Ersättning för skada till verksamheter vid vägstängningar
49. Förenkla administration av tillstånd och tillsyn
50. Förbättra den kommunala regeltillämpningens påverkan på konkurrens på lika villkor, rättssäkerheten och på det politiska ansvarstagandet
51. Förenkla hanteringen av tillstånd för tobaksförsäljning

Hyresreglering

52. Inför en från parterna oberoende tvistelösning för bostadshyressättning
53. Tillåt rörlig hyra i kommersiella sammanhang

Kapitalinkomstbeskattning

54. Slopas lönekrav och kortad karenstid i investeraravdraget
55. Avskaffa begränsningarna för kvittning inom inkomstslaget kapital
56. Höjd schablon för anskaffningsvärdet av långa innehav
57. Sänkt kapitalskatt

Livsmedelsproduktion

58. Myndigheters instruktioner i respektive förordning
59. Förenklad miljöprövning utan tillväxthinder för lantbruksföretag
60. Möjliggör gårdsförsäljning av alkoholdrycker under reglerade och ordnade former
61. Spårbarhet fiskeriprodukter
62. Miljöprövningsförordningen behöver få en översyn samt ändrade verksamhets-koder krävs
63. Samordna tillstånd och tillsynsprocesser för vattenbruk
64. Utred om vattenbruk kan klassas som en areell näring
65. Utred en gemensam lagstiftning för vattenbruk och skapa "en väg in"

Mervärdesskatt

66. Modernisera den frivilliga lokalhyresmomsen genom att ta bort omoderna krav
67. Förenkla mervärdesskattereglerna avseende fastigheter
68. Säkerställ avdragsrätten för importmoms, undanröj dagens oproportionerliga inläsningsseffekt vid minsta fel eller misstag
69. Höj omsättningsgränsen för skattskyldighet för moms till 120 000 kr
70. Åtgärda de 13 oklara förmedlingssituationerna i mervärdesskattelagen
71. Möjliggör momsmässig kostnadsdelning (den så kallade internmomsen)

Miljö

72. Ersätt kravet på bästa möjliga med bästa tillgängliga teknik
73. Gör ändringstillstånd till regel vid ändring av befintlig verksamhet
74. Anmälan istället för tillstånd vid mindre ändringar
75. Tidplan och tidsgränser i domstol
76. Överför mer från tillståndsprövning till tillsyn
77. Domstolens utredningsskyldighet – kompletteringsrundan
78. Myndigheterna och deras roll i tillståndprocessen
79. Inför i miljöbalken en möjlighet till avvägning mot samhällsnyttan
80. Hållbarhetsperspektivets tre delar i miljöbalken
81. Avskaffa nationell särlagstiftning för "Särskilt farliga produkter" och avlopps-rensningsmedel
82. Terrängkörning vid prospektering
83. Effektivare regelverk beträffande sanering av verksamheter som orsakar miljöskador
84. En grundläggande reformering av miljöprövningen

Miljö och avfall

85. Verksamhetsutövare som producerar avfall i sin verksamhet ska inte anses syssla med avfallshantering
86. Förläng tidsfristen för rapporteringsskyldigheten vid transport av farligt avfall
87. Frival för verksamheters kommunala avfall

Punktskatt

88. Åtgärda snedvridande tillämpning av energiskatteregel
89. Ta bort trösklar för återbetalning av elskatt
90. Avskaffa elektronikskatten
91. Avskaffa bekämpningsmedelsskatten
92. Avskaffa flygskatten
93. Slopas skatten på plastbärkassar

Redovisning och revision

- 94. Harmonisera gränsvärdena för revisionsplikt i enlighet med EU-lagstiftningen

Rättssäkerhet

- 95. Slopa företrädaransvaret
- 96. Krav på uppsåt eller grov oaktsamhet för skattetillägg
- 97. Kravet på personalliggare bör ändras så att färre företag drabbas av kostsamma kontrollavgifter
- 98. Förbättra effektiviteten i den arbetskraftövervakning som hanteras genom personalliggare

Socialförsäkringar

- 99. Ändra reglerna om väsentligt inflytande
- 100. Slopa rehabiliteringsplaner för företag med färre än tio anställda
- 101. Tillåt viss verksamhet under föräldraledighet och sjukdom

Transport

- 102. Flexiblare tillämpning av sanktionsavgifter för kör- och vilotider

Vård och Omsorg

- 103. Lika tillståndsplikt inom socialtjänstlagen, oavsett regiform
- 104. Förbättrad konkurrensneutralitet mellan privata och offentliga aktörer i vård och omsorg

Näringslivets Regelnämnds NNR medlemmar

Almega
Byggföretagen
Drivkraft Sverige
Fastighetsägarna Sverige
Finansbolagens Förening
Fondbolagens Förening
Företagarna
IKEM, Innovations- och kemiindustrierna i Sverige
Kontakta
KTF – Kemisk Tekniska Företagen
Lantbrukarnas Riksförbund
Livsmedelsföretagen
SBMI – Sveriges bergmaterialindustri
Småföretagarnas Riksförbund
Stockholms Handelskammare
SVCA
Svensk Dagligvaruhandel
Svensk Handel
Svensk Industriförening
Svensk Värdepappersmarknad
Svenska Bankföreningen
Svenskt Näringsliv
Teknikföretagen
TMF – Trä- och Möbelföretagen
Transportföretagen
Visita

Näringslivets Regelnämnd NNR

Näringslivets Regelnämnd är det samlade näringslivets företrädare i regel-
förbättringsfrågor. Vår uppgift är att förespråka och verka för effektivare
och mindre kostsamma regelverk, sänkta regelkostnader samt relevant
uppgiftslämnande och en minskad uppgiftslämnarbörda för företag.

NNR samordnar och koordinerar näringslivets regelförbättringsarbete på
nationell, europeisk och internationell nivå. NNR tar initiativ till dialoger
med riksdag, regering, myndigheter och kommunföreträdare liksom med
företrädare på EU-nivå och bedriver utvecklingsprojekt för effektivare
regler och en effektiv regeltillämpning. Detta fokuserade verksamhets-
område gör att NNR är unik bland näringslivsorganisationer i Europa.

Näringslivets Regelnämnd bildades år 1982 och är en oberoende, politiskt
obunden ideell förening helt finansierad av sina medlemmar. Bland med-
lemmarna finns 26 svenska näringslivsorganisationer och branschförbund
som tillsammans representerar ca 300 000 företag. Mer information om
NNR finns på www.nnr.se.